

ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด
และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน

นางสาวจิตติมา จรุงสุทธิ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-3067-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I20975831

EFFECTS OF SELF MANAGEMENT PROGRAM ON BLOOD SUGAR CONTROL
AND QUALITY OF LIFE AMONG DIABETES MELLITUS PATIENTS

Miss Jittima Jaroonsit

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Science

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-3067-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด
และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน

โดย

นางสาวจิตติมา จรุงฤทธิ

สาขาวิชา

พยาบาลศาสตร์

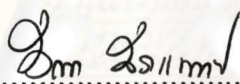
อาจารย์ที่ปรึกษา

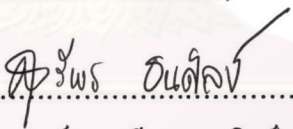
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพร ชนศิลป์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.วิณา จีระแพทย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพร ชนศิลป์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรปกรณ์)

ศูนย์วิจัยทางการแพทย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิตติมา จรุงสิทธิ์ : ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน. (EFFECTS OF SELF MANAGEMENT PROGRAM ON BLOOD SUGAR CONTROL AND QUALITY OF LIFE AMONG DIABETES MELLITUS PATIENTS) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. สุวีพร ธนศิลป์, 105 หน้า.
ISBN 974-17-3067-5.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยที่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ และ คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวานก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการจัดการตนเอง และเปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยที่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการจัดการตนเองกับกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มารับการรักษาที่คลินิกเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนายยาม จำนวน 40 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยคำนึงถึงเรื่องเพศและชนิดเบาหวาน ให้เหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการจัดการตนเองร่วมกับการพยาบาลตามปกติ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติและคู่มือการปฏิบัติตนเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมการจัดการตนเอง ที่พัฒนาโดยผู้วิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามคุณภาพชีวิต ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .83 วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แมคนิมาร์ ไคสแควร์ และการทดสอบที

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. จำนวนผู้ป่วยเบาหวานที่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ภายหลังได้รับโปรแกรมการจัดการตนเองมีมากกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวานภายหลังได้รับโปรแกรมการจัดการตนเองสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. จำนวนผู้ป่วยเบาหวานที่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการจัดการตนเองกับกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมฯ ไม่มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการจัดการตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาขาวิชา.....พยาบาลศาสตร์.....ลายมือชื่อผู้คิด.....จิตติมา จรุงสิทธิ์
ปีการศึกษา.....2545.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....สุวีพร ธนศิลป์

4477559836 : MAJOR NURSING SCIENCE

KEYWORD: SELF MANAGEMENT PROGRAM / BLOOD SUGAR CONTROL /
QUALITY OF LIFE

JITTIMA JAROONSIT : EFFECTS OF SELF MANAGEMENT PROGRAM ON
BLOOD SUGAR CONTROL AND QUALITY OF LIFE AMONG DIABETES
MELLITUS PATIENTS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SUREEPORN
THANASILP, D.N.S., 105 pp. ISBN 974-17-3067-5.

The purposes of this quasi-experimental research were 1) to compare the number of patients who could control blood sugar and quality of life of diabetes mellitus patients in the experimental group before and after received the program and 2) to compare the number of patients who could control blood sugar and quality of life of diabetes mellitus patients between the experimental group and control group. Forty type 2 diabetes mellitus patients in the Diabetes Clinic at Out-Patient Department, Nayaia Hospital were assigned by matched pair into either experimental or control group. There were 20 patients in each group. The experimental instrument was the self management program tested for validity. The instrument for collecting data was Quality of Life Questionnaire tested for both validity and reliability with alpha of .83. Data were analyzed by using mean, standard deviation, McNemar test, chi-square test and t-test.

The major findings were as follows:

1. The number of diabetes mellitus patients who could control blood sugar after received the program larger than those before received the program at p-value of .05.
2. The quality of life of diabetes mellitus patients after received the program was significantly higher than those before received the program at p-value of .05.
3. The number of diabetes mellitus patients who could control blood sugar between the experiment group and control group after experiment was not significant difference at p-value of .05.
4. The quality of life of diabetes mellitus patients in experiment group was significantly higher than those in control group at p-value of .05.

Field of study.....Nursing Science.....Student's signature..... *Jittima Jaronsit*
Academic year.....2002..... Advisor's signature..... *Sureeporn Thanasilp*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรีพร ธนศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจและซาบซึ้งในความเป็นครูที่เป็นผู้ให้ด้วยความเอาใจใส่ เสียสละ และให้กำลังใจเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. วิณา จีระแพทย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. เอมอร จังศิริพรภรณ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาทางด้านสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลนายายอาม ในการอนุญาตให้เก็บข้อมูลพยาบาลประจำคลินิกเบาหวาน เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการงานชันสูตร เจ้าหน้าที่แผนกผู้ป่วยนอก และบุคคลที่สำคัญคือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และปลูกฝังความรัก ความภาคภูมิใจในวิชาชีพให้แก่ผู้วิจัย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ และหลาน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นแรงใจในการศึกษา ขอขอบคุณ คุณบวร รำพึงกุล ผู้ที่มีส่วนทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาในระดับปริญญาโท และช่วยเหลือสนับสนุนในการศึกษาตลอดมา และ คุณกาญจนา เนินธรรม ผู้ช่วยวิจัย ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ร่วมรุ่นทุกคนที่เป็นกำลังใจตลอดเวลาที่ศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีได้เอื้อนมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน.....	12
คุณภาพชีวิตในผู้ป่วยเบาหวาน.....	16
การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด.....	25
การพยาบาลที่มีผลต่อระดับน้ำตาลในเลือดและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน.....	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การดำเนินการทดลอง.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผลการวิจัย.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	72
รายการอ้างอิง.....	73

สารบัญ (ต่อ)

๗

	หน้า
ภาคผนวก.....	82
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	83
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	85
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	105

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและชนิดยาเบาหวานที่ได้รับ.....	48
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่เป็นโรค.....	58
3 แสดงค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดและคะแนนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน ก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการจัดการตนเองกับกลุ่ม ที่ไม่ได้รับโปรแกรม.....	60
4 เปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มทดลองที่สามารถควบคุมระดับน้ำตาล ในเลือดได้และไม่ได้ก่อนและหลังได้รับ โปรแกรมการจัดการตนเอง	61
5 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวานก่อนและหลังได้รับ โปรแกรมการ จัดการตนเอง.....	62
6 เปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยเบาหวานที่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้และ ไม่ได้ระหว่างกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการจัดการตนเองกับกลุ่มที่ไม่ได้รับ โปรแกรมฯ..	63
7 เปรียบเทียบจำนวนผู้ป่วยเบาหวานที่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้และ ไม่ได้ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการจัดการตนเองกับกลุ่มที่ ไม่ได้รับ โปรแกรมฯ.....	63
8 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวาน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมการ จัดการตนเองกับกลุ่มที่ไม่ได้รับ โปรแกรมฯ.....	64
9 เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวานก่อนการทดลองระหว่างกลุ่ม ที่ได้รับ โปรแกรมการจัดการตนเองกับกลุ่มที่ไม่ได้รับ โปรแกรมฯ.....	64

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 45

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย